

OSTEOPATHIE BIJ HONDEN

Waarschijnlijk heeft u al eens van osteopathie bij mensen gehoord. Deze 'alternatieve geneeswijze' ontstond in zijn huidige vorm aan het einde van de 19de eeuw. In de oudheid was men aangewezen op het gebruik van medicinale planten en de handen om ziekten op te lossen. In vele menselijke tradities werd in verschillende vormen een manuele therapie gebruikt. Men zag in dat men met de handen veel kan bewerkstelligen in het lichaam onder andere het verbeteren van de beweeglijkheid. Gewrichten werden ten tijde van Hippocrates (460BC) al gemanipuleerd om optimale beweeglijkheid in het lichaam te krijgen. Dit werd zelfs beschreven in de geschriften van die tijd. Deze technieken werden echter vergeten tot aan het einde van de 19de eeuw.

Figuur 1: A.T. Still baseerde zijn osteopathische principes op de fundamentele principes van de anatomie, de fysiologie en de pathologie in het lichaam.

De Amerikaanse dokterszoon Andrew Taylor Still (figuur 1) ging in zijn jonge jaren mee op huisbezoeken met zijn vader. Hij leerde de geneeskunde van zijn vader en verdiepte zich in medische boeken. Nadat zes van zijn zeven kinderen en zijn vrouw korte tijd na elkaar gestorven waren, begon hij de toenmalige geneeskunde in twijfel te trekken. Hij begon zich te verdiepen in de oorzaken van ziekten en hij kwam tot de conclusie dat alle genezing vanuit het lichaam zelf kan komen. Hij ontdekte de geschriften van Hippocrates en begon gewrichten te manipuleren. Langzaam breidde zijn kennis zich uit en ontdekte hij dat bijvoorbeeld mensen met bewegingsbeperkingen in de wervelzuil ook darmproblemen kunnen hebben en vice versa. Hij concludeerde dat alles samenhangt en dat een storing in de optimale biomechanica tot ziekten kan leiden. Hij maakte de link tussen het ruggenmerg en de bezuiging en bloedtoevoer naar de organen. In zijn laatste jaren had hij al verscheidene studenten die de technieken overnamen en

in het verloop van de tijd deze verder ontwikkelden. Osteopathie is daardoor ontwikkeld tot een dynamische techniek die zich ook nu nog verder evolueert.

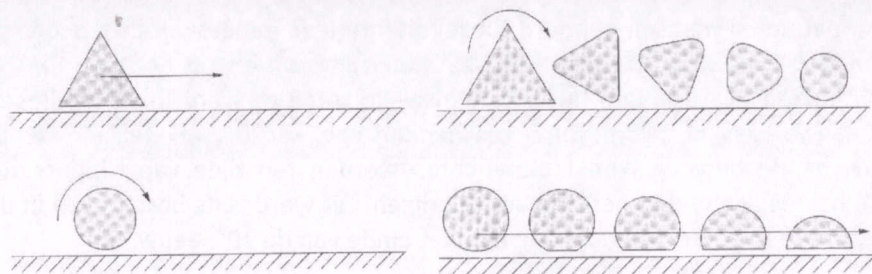
Hoe is osteopathie nu bij de dieren terecht gekomen? In 1940 werd onderzoek naar osteopathie gedaan door humane osteopaten. Om het effect van manipulaties te onderzoeken vond men het nogal gevaarlijk om dit op de mens te testen en daarom werden daarvoor honden gebruikt. Daarenboven wilden mensen, die goed effect ondervonden van hun eigen behandeling, ook weten of dit bij hun huisdieren kon werken. Langzaam werd het bekender en vanaf 1970 begonnen sommige dierenartsen het nut van een osteopathische behandeling bij huisdieren in te zien zodat ook het grote publiek op de hoogte werd gebracht van het nut van osteopathie.

Wat is osteopathie nu eigenlijk? Omdat osteopathie zo snel evolueert, zijn er veel definities die een gedeelte van deze geneeswijze omvatten. Initieel luidde de definitie als volgt: "het is een wetenschappelijke kennis van anatomie, fysiologie en pathologie die toegepast wordt op door de handen uitgevoerde technieken op zieke of gewonde mensen die 'gekwetst' werden als gevolg van spanning, inspanning, mechanische beperkingen of ongevallen."

Algemeen stoelt osteopathie op drie basisprincipes:

Structuur en functie zijn afhankelijk van elkaar. Dat wil zeggen dat een rond oppervlak gemaakt is om te rollen, terwijl een plat vlak gemaakt is om te schuiven. Door respectievelijk te rollen of te schuiven, zal ook de doorbloeding daar optimaal zijn. Stel dat door spanning van de spieren (bijvoorbeeld als gevolg van stress) een bepaalde structuur op een andere manier gaat bewegen in het gewricht, dan zullen de botuiteinden afslijten en de functie beperkt worden (figuur 2).

OSTEOPATHIE BIJ HONDEN

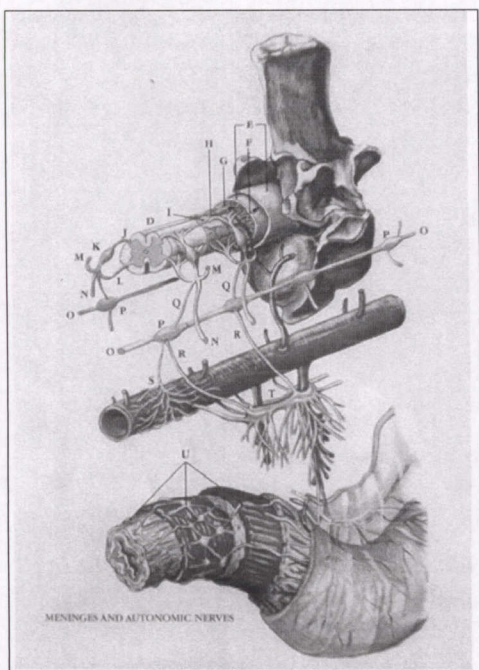

Figuur 2: de structuur van een voorwerp bepaalt zijn functie. Indien de functie verandert, zal de structuur zich aanpassen.

Een mooi voorbeeld hiervan is pijn aan de heup. Als de hond zich gemakkelijk druk maakt, leidt hij aan een vorm van stress. De spieren die de achterbenen met het lichaam verbinden zullen licht aanspannen waardoor het achterbeen lichtjes naar binnen gedraaid wordt en de rug lichtjes bol blijft staan. Daardoor zal de heupbol niet meer vlot draaien in de heupkom, het gewrichtsvlak zal overbelast worden en na lange tijd zelfs slijtage vertonen.

Het lichaam is één geheel. Osteopathie is een holistische geneeswijze. Men redeneert dat problemen in bepaalde delen van het lichaam, andere delen van het lichaam beïnvloeden en daar ook soms tot uiting komen. Bijvoorbeeld verminderde beweeglijkheid in de linker achterpoot leidt tot overbelasting van de rechtervoerpoot, daardoor kan er artrose ontstaan in het ellebooggewricht. De dierenarts zal kraakbeen supplementen geven om de ontwikkeling van artrose te remmen, maar het eigenlijke probleem in de linker achterpoot is daarmee nog niet opgelost.

De organen in de buik zijn verbonden door zenuwen en bloedvaten aan de wervelkolom. (figuur 3) Omdat osteopathie ook op de ingewanden werkt, kunnen problemen zoals braken en diarree ook behandeld worden. Door overmatige voeding, door moeilijk verteerbare voeding, door stress (diarree als gevolg van stress wordt dikwijls gezien bij mensen, en dus ook bij honden), door verandering van voeding, etc. kan er spanning in het maag-darmstelsel ontstaan. Je mag daarbij niet uit het oog verliezen dat een hond ook allergisch voor voedsel kan zijn dus een raadpleging bij de dierenarts mag niet achterwege blijven. Als de darmproblemen lang aanhouden, zal er als gevolg ook spanning in de rug en in de hals ontstaan.

Figuur 3: Deze figuur toont de verbinding van een darm met het ruggenmerg en de invloed van de doorbloeding. Als er teveel spanning in de organen zelf wordt gemeten, gaat de aanvoerende informatie gestoord zijn en daarmee ook de afvoerende informatie.

Een hond die buikpijn heeft, kan dit niet zeggen aan zijn eigenaar. Hoeveel honden lopen er niet met een bolle rug omdat ze eigenlijk buikpijn hebben? Ook zonder symptomen zoals diarree of braken kan de hond toch klachten in de buik hebben. Als gevolg van de verbinding met de wervelkolom, kunnen deze problemen ook bewegingsbeperking geven in de rug via het principe van 'referred pain'. Een klassiek voorbeeld van 'referred pain' is het verhaal van pijn in de linker arm bij een hartaanval. Door problemen aan het geslachtsapparaat (denk aan menstratiepijnen), wordt er via de zenuwbanen negatieve aanvoerende informatie naar de laagste ruggenwervels gestuurd. Daardoor gaan de spieren die er daar omheen zitten ook aanspannen en komt deze wervel 'vast' te zitten. Het is dus belangrijk zowel de aanvoerende informatie te behandelen (de buik) als het rugsegment van de wervelkolom waar dit toekomt.

OSTEOPATHIE BIJ HONDEN

Het lichaam bevat zelfhelend en zelfregulerend vermogen. Het lichaam is onderhevig aan verschillende invloeden zoals het klimaat, de zwaartekracht, virussen en bacteriën in de omgeving etc. Als in het lichaam alles verloopt zoals het hoort in combinatie met een optimale doorbloeding, kan het lichaam compenseren voor deze uitdagingen. Echter, wanneer er teveel negatieve invloeden zijn of het lichaam is niet in optimale conditie, dan kunnen er ziekten of overbelastingen tevoorschijn komen. Door spanningen weg te werken en de beweging te optimaliseren kan het lichaam zijn zelfregulerend vermogen terug in werking brengen. Het is de bedoeling beperkingen in beweging op te heffen en zo een goede regeling van de bloedtoevoer en bezuiging te krijgen.

Een osteopathische behandeling is begonnen als een 'manipulatie' geneeskunde en daarom wordt soms naar 'een kraker' gerefereerd. Bij de mens maakt een manipulatie van de rug inderdaad een krakend geluid, maar ondertussen is osteopathie ontwikkeld tot zo veel meer. Naast de manipulaties, wordt er gebruik gemaakt van reflextechnieken, ontspanningstechnieken, massagetechnieken, fasciale technieken, listeningstechnieken, craniosacrale technieken, technieken op de organen in de borst- en buikholte, etc. Het doel van osteopathie is om de balans in het lichaam te herstellen, zodat het zelfhelend vermogen van het lichaam wordt gestimuleerd.

Als honden problemen hebben als gevolg van verminderde beweeglijkheid, zou dit probleem na 3-5 behandelingen sterk verbeterd moeten zijn.

De behandeling van een hond neemt de eerste keer bijna een uur in beslag, de volgende behandelingen duren gemiddeld 30 minuten afhankelijk van het probleem. Het verloop van zo'n behandeling hangt af van verschillende factoren, maar globaal zal er in de rug (figuur 4), de hals, het bekken, de buik (figuur 5) en soms aan de ledematen behandeld worden om een optimaal resultaat te bekomen. Een hond moet zich kunnen ontspannen tijdens de behandeling en dat is voor nerveuze dieren vaak thuis. Rustige honden kunnen ook in een praktijkruimte behandeld worden. Paarden zijn van nature iets nerveuzer en worden bij voorkeur thuis behandeld. Grote honden worden meestal op de grond behandeld, kleinere honden kunnen zowel op een tafel als op de grond behandeld worden. De meeste technieken kunnen zowel in liggende, zittende als staande positie uitgevoerd worden zodat de hond zich het meeste op zijn gemak voelt.

Figuur 4: De rug van deze jonge hond stond naar links gebogen en wordt hier gemanipuleerd.

OSTEOPATHIE BIJ HONDEN

Figuur 5: Hier wordt de hond in de buik behandeld. Deze hond vindt dit zo fijn dat zij zich spontaan op haar rug heeft gerold.

Een groot aantal mensen heeft (lage) rugpijn waarbij op foto's en scans niets wordt teruggevonden. Ook bij honden is dit zo. Vele honden houden hun rug lichtjes opgebold naarmate ze ouder worden. Rond deze zone is de hond meestal gevoeliger of is het zelfs pijnlijk en naarmate de tijd vordert, zal de hond minder beweeglijk worden. Hij zal niet meer zo gemakkelijk in de auto gaan, hij zal moeilijk trappen opgaan, hij zal een pijnreactie tonen als je te hard over zijn rug borstelt, hij zal moeite hebben met springen, etc. Soms komt dit door druk van een uitpuilende discus, maar vaak gaat het enkel over wervelblokkades. Een osteopathische behandeling zal de wervels loswerken, de spanning rond de wervels gaat dan afnemen en de hond zal minder pijn hebben en terug mobieler zijn. Als er wel een uitpuiling van de discus aanwezig is, kan een osteopaat dit niet tegengaan. Wat deze wel kan doen, is de spierspanning wegwerken zodat de pijn afneemt.

Daarom is osteopathie eigenlijk meer een preventieve geneeswijze. Hoewel ze gemakkelijk spanningen kan oplossen, ruggenwervels mobiliseren en pijn verminderen, kan ze geen artrose of bv. een discus hernia meer oplossen. De boodschap is om uw dier voordat de problemen beginnen, te laten behandelen om toekomstige problemen te vermijden. Als de structurele problemen eenmaal aanwezig zijn, kan osteopathie enkel nog een ondersteunde functie vervullen maar kan het niet meer tot genezing leiden.

Maar toch kunnen ook oude honden met osteopathie geholpen worden. Honden die stijf zijn en moeilijk recht kunnen, zullen na mobilisatie terug zonder hulp recht geraken. Ook honden die niet meer willen zitten om een plasje of de ontlasting te doen hebben dikwijls erg stijve lendenen en soms ook bekkenimmobiliteit die door mobilisatie verbeterd kan worden.

Een goede dierenosteopaat heeft eerst een vooropleiding kinesist, osteopaat en/of dierenarts genoten. Daardoor hebben ze een goed inzicht in het functioneren van een lichaam en de afwijkingen waar ze wel of niet aan kunnen en/of mogen werken. Er wordt mij soms gevraagd of osteopathie gevaarlijk kan zijn. Daarop kan ik enkel antwoorden: 'normaalgezien niet'. Het is vergelijkbaar met de vraag of een kaars aansteken niet gevaarlijk is: als een volwassene dit doet, is dit geen probleem; als een kind dit doet, zou het gevaar kunnen opleveren.

Voor verdere vragen over osteopathie bij dieren kan u zich wenden tot:

Kris De Ceulaer, dierenarts-osteopaat
www.dierenarts-osteopaat.be
www.dierenosteopaat.be
info@dierenosteopaat.be
 0477/72.54.79